

Exkurze na Farmu Růžová v rámci projektu Ze školy na statek

Mgr. KATEŘINA KOTĚROVÁ,
PRO-BIO LIGA

Stejně jako v minulých letech i letos vozíme školní třídy na exkurze na ekologicky hospodařící farmy. Tento rok máme exkurzí dvojnásobek: v rámci projektu Ze školy na statek jsme nově začali spolupracovat také s farmáři, kteří hospodaří s láskou ke krajině a ke zvířatům, nemají však certifikát ekologického zemědělce. Na farmy se tak letos s námi podívá celkem 600 dětí.

Školy mají možnost vyjet s námi na exkurzi kdykoliv od května do října, největší zájem ale logicky bývá o termíny na konci školního roku. Červen jsme tedy měli nabitý. A kde jsme všude byli? S dětmi z Úsova jsme se podívali na Ofici statek Brničko nedaleko Zábřehu na Moravě – a protože je tam krásně a zdejší hospodář pan Hrdlička je skvělý vypravěč, natočili jsme u něj video, které můžete nově vidět na YouTube. Dětem ze ZŠ Telecí jsme domluvili návštěvu kozí farmy v Prosetíně na Vysočině, kde nás kromě prohlídky farmy čekal také kurz výroby sýra. Ten si pak všichni mohli odnést s sebou domů.

Exotickým zážitkem pro nás byla návštěva farmy Křišňův dvůr na Benešovsku, kterou provozuje Mezinárodní společnost pro vědomí Křišny (oficiální název hnutí Hare Křišna). Děti tady viděly nejen ukázkou zemědělského hospodaření včetně mletí mouky, ale také každodenní život zdejší hinduistické komunity. Paní učitelky ze soukromé ZŠ Vitae v Praze, které se svými svěřenci farmu navštívily, byly nadšené, že mohou tuto zkušenost využít ve výuce o různých mimokřesťanských náboženstvích. Všem moc chutnal také oběd, který jim připravili zdejší kuchaři. Ochutnat starodávnou indickou kuchyni můžete i vy, a nemusíte kvůli tomu na farmu – stačí zavítat do pražské restaurace Góvinda, kterou hnutí Hare Křišna taktéž provozuje.

Na farmu s Ekoškolou

O exkurzi na statek měla zájem také ústecká ZŠ Rabasova, které jsme nabídli výjezd na Farmu Růžová nedaleko pískovcových skal Českého Švýcarska. ZŠ Rabasova je zapojená do mezinárodního programu Ekoškola – a právě učitelé z Ekoškol mají o výjezdy na farmy nejčastěji zájem.

Do programu Ekoškola jsou v současné době zapojeny tisíce škol z celého světa. V České republice jej koordinuje

sdužení Tereza; momentálně se u nás programu účastní 400 škol a 60 000 dětí. Školní kolektiv, který chce získat titul Ekoškola, musí splnit určitá kritéria týkající se minimalizace produkce odpadů, spotřeby vody a elektřiny. Kromě toho se děti učí o environmentálních tématech nad rámec povinné výuky. S dětmi z Ekoškol si proto můžeme povídat více do hloubky: znají rozdíly mezi ekologickým a konvenčním zemědělstvím, vědí, co jsou to pesticidy a umělá hnojiva a jaký je jejich vliv na krajinu, co je to ekologická stopa atd.

Sedmáci ze sídliště vyrazili ke kravám

Farmu Růžová nám doporučil náš známý ekofarmář Zdeněk Hampl, se kterým jsme se seznámili na pražském Biojarmarku. Původně jsme chtěli exkurzi uspořádat u něj, pan Hampl nám však místo toho doporučil své sousedy: na Farmě Růžová prý mají spoustu zvířat pro děti na pomazlení a navíc dětské hřiště; na Biofarmě Hampl mají pouze krávy a děti by to tam prý nejspíš nebavilo. Zajásali jsme a s Farmou Růžová jsme domluvili spolupráci – s tím, že se na farmě objevíme někdy v červnu s prvostupňovými dětmi.

Proto jsme se trochu lekli, když nám ze ZŠ Rabasova dali vědět, že mají zájem o exkurzi pro sedmou třídu. Bude vůbec děti v největším rozkvětu puberty zajímat venkovský statek se zvířaty?

Pár dnů před termínem exkurze jsme raději napsali na farmu varovný e-mail: místo roztomilých prvňáčků očekávejte bandu pubertáků. Odpověď přišla vzápětí: „Myslím, že to bude v pohodě a že si to u nás užijete. Martin Honza, Farma Růžová.“

Výlet s překvapením

Na autobusové zastávce na okraji ústeckého sídliště panovala to ráno vzrušená atmosféra: pan učitel totiž svým svěřencům dopředu prozradil jen to, že dnes jedou na tajnou výpravu na neznámé místo. Sedmáci se tak mohli při čekání na autobus i cestou na farmu dohadovat ohledně cíle dnešního výletu a čas jim rychle ubíhal. Největší haló ovšem v autobuse nastalo ve chvíli, kdy v hlubokých lesích Českého Švýcarska zmizel mobilní signál. Děti evidentně pokládaly svého učitele za schopného všeho a hlasitě protestovaly proti zavlčení do divočiny. Jejich utrpení našťastá skončilo pohledem na první hrázdné chalupy vesnice Růžová.

Poslední úsek cesty jsme absolvovali pěšky – a bylo se na co dívat. Část obce tvoří vyhlášená památková zóna a ve vesnici tak můžete obdivovat mnoho krásně opravených chalup a podstávkových domů. Minuli jsme také mydlárnu Rubens (což znamená latinsky Růžová), kde se vyrábějí přírodní bylinková a léčivá mýdla. Do mydlárny bychom se určitě také někdy rádi podívali, teď už ale hurá na farmu.

Prase jako domácí mazlíček

Rodina Honzových provozuje Farmu Růžová jako minimlékárnu od roku 2009. Statek sestává z rodinného domu a nedávno dostavěné hospodářské budovy, ke které přiléhá dětské hřiště, venkovní terasa a ohniště s posezením. Všechny budovy na farmě jsou citlivě zrenovované či nově postavené s ohledem na zdejší architektonický styl s prvky dřevěného hrázdní. Kromě farmaření totiž manželé Honzovi vsadili také na agroturistiku – a pokud k nim dorazíte na dovolenou nebo prodloužený víkend, rozhodně se nemusíte obávat atmosféry bývalého JZD.

Po krátkém přivítání nás pan Honza zavedl za zvířaty... a pro úspěch exkurze by nic dalšího ani nebylo potřeba. Část sedmáků se okamžitě vrhla ke králíkárnám, ostatní zatím obdivovali černé prasátko Zuzanu – křížence divočáka

s vietnamským prasetem, kterého tu mají jako domácího mazlíčka. Zuzka od pana Honzy dostala svačinu, kterou hned přišla zkontrolovat zdejší koza, a protože v míse nenašla nic zajímavého, nechala se aspoň podrbat. Mléko její kozi kamarádky každopádně Zuzce nedávají, dbají totiž na její štíhlou linii.

Není mléko jako mléko

Pozemky kolem farmy slouží jako pastviny pro zvířata. My se tu šli nejdřív seznámit s koňmi, což uvítala hlavně děvčata, a pak už nás čekaly tři zdejší dojné krávy. Patří k mléčnému plemenu jersey, což je druhé nejrozšířenější plemeno mléčného skotu na světě. Plemeno pochází ze skotu původem z Normandie a Bretaně, který byl dovezen na ostrov Jersey mezi Francií a Velkou Británií. Jejich mléko má vysoký obsah mléčných bílkovin a mléčného tuku, a je proto ideální ke stloukání na máslo a k výrobě sýrů.

Od pana Honzy jsme se dozvěděli, že jerseyky produkují mléko typu A2. Tento typ mléka, stejně jako mléko kozí, ovčí a mateřské, obsahuje výhradně A2 beta-kasein. A2 mléko skýtá řadu benefitů, na rozdíl od mléka s A1 beta-kaseinem, který podle četných studií může souviset se zvýšeným výskytem některých onemocnění.

Původně dojily mléko typu A2 všechny krávy. Před několika tisíci lety však na severu Evropy u některých krav došlo k náhodné přeměně na mléko typu A1. Při následném šlechtění, které mělo zajistit vyšší produkci mléka, se typ mléka A1 rozšířil a dnes u vysokoprodukčních plemen převažuje. V Americe, Austrálii, na Novém Zélandu a později i v některých částech Asie, kam byla tato plemena převezena, krávy produkují převážně A1 mléko. Plemena krav, která byla izolována a mezi něž patří právě jerseyký skot, a také plemena,

která nebyla intenzivně šlechtěna, např. krávy Masajů či indický zebru, poskytují stále převážně původní variantu – mléko A2.

Na Farmě Růžová toto mléko zpracovávají „postaru“ – bez chemických a konzervačních látek a pouze ručně. Mléčné výrobky si můžete koupit ve zdejším obchůdku. Vyrábějí tu čerstvé sýry s různými příchutěmi (olivový, česnekový, pažitkový...), jogurty, pomazánky, tvaroh i sladký smetánek, o který byl velký zájem při ochutnávce.

Na závěr nás pan Honza ještě dovedl do stodoly s dojírnou, kde jsme se od výkladu o dojení, péči o krávy a výrobě sýrů dostali až k tomu, co všechno obnáší život farmáře: ráno vstáváte v pět, celý den jste v jednom kole a na dovolenou se nedostanete vůbec, nebo bez manžela/manželky – někdo totiž musí zůstat doma a obstarávat zvířata. Přes to všechno by ale manželé Honzovi neměnili: žijí v krásné přírodě, jsou vlastními pány a statek je užívají, tak co si víc přát?

Spokojené sedmáky jsme vyložili zpátky v Ústí na sídlišti. Z jejich základky se nám obratem ozvala další paní učitelka čtvrté třídy s tím, že chtějí na Růžovou taky. Exkurze tedy nejspíš měla úspěch. Co dodat na závěr? Třeba to, že výrobky z mléka krávy Albíny, Máši, Berušky, Aničky a Janky si můžete koupit ve dvou obchodech v Děčíně a také online na platformě Scuk. Každou z těchto krav čeká na farmě dlouhý život a spokojené stáří – dojnice totiž na farmě nechávají dožít.

Pro středoškoláky: exkurze na DIGI farmy

Nově jsme letos začali nabízet také exkurze pro studenty středních zemědělských škol – mohou se s námi podívat na „digitální“ farmy, které využívají prvky tzv. precizního zemědělství. Studenti se dozvědí, jak nové technologie uplatňují při práci na poli i chovu zvířat, a samozřejmě si prohlédnou i zázemí farmy a zemědělskou techniku. A proč nás zajímají právě digi-farmy? Mnohé inovace v zemědělství hrají důležitou roli z hlediska ochrany přírody: pomáhají farmářům přecházet na udržitelnější systémy zemědělského hospodaření. Farmáři díky nim mohou výrazně snížit množství používaných pesticidů a umělých hnojiv. Exkurze jsou podporovány Ministerstvem zemědělství, konkrétně Oddělením precizního zemědělství, s cílem zlepšit vnímání zemědělství jako perspektivního oboru, který plně využívá možností moderních technologií. Snahou je zvýšit zájem o oblast zemědělství u mladé generace při volbě budoucího povolání. ■

